

Oud en nieuw De Kerk en artificiële intelligentie

Eric Manhaeghe

Met de URV artikelenreeks over de actualiteit wordt de lezer een kader aangeboden waarbinnen hij of zij de lopende gebeurtenissen zelf kan situeren. Het is niet de bedoeling om het allerlaatste nieuws te brengen, anderen zijn daarvoor uitgerust en doen dat met wisselend succes. Soms is snelle informatie een bron van inzichten, soms ben je er helemaal niets mee. De huidige reality-tv in het Witte Huis te Washington, bijvoorbeeld, maakt deel uit van een vooraf bepaald scenario, enkel de details moeten op het laatste moment ingevuld worden. Of je die vandaag, morgen of pas volgende week te weten komt, doet er niet toe. Het artikel op de URV website van de maand januari over Ziek-makende identiteit kan in dit verband verhelderend zijn... Hoe komt iemand ertoe een collega president hartelijk te onthalen, hem daarna een uiterst dwaze dictator te noemen om vervolgens schaamteloos gebruik te maken van zijn benarde situatie om hem publiek te vernederen en uiteindelijk doodleuk met zijn aanvaller te overleggen "onder vrienden" over de "verdeling van de buit"? Inzichten over negatieve partijdigheid duiden dat soort gedrag en laten toe om enigszins aan te voelen wat komen gaat.

Rome

Minder bekend is dat de directe medewerkers van Paus Franciscus regelmatig een gelijkaardige toelichting publiceren over het reilen en zeilen van de wereld. Jammer genoeg is de kans dat katholieken dat soort teksten gaan lezen bijzonder klein. Ze vinden is nochtans niet moeilijk. In ons digitaal tijdperk zijn ze maar een paar klikken van de doorsnee gelovige verwijderd. Toegegeven, soms duurt het wel even voor ze in het Neder-

lands vertaald zijn. Daarbij komt nog dat ze niet aantrekkelijk voorgesteld worden: een beetje zoals een universitaire cursus... Het indrukwekkend aantal voetnoten schrikt eveneens lezers af: iets voor professionelen. En toch is de inhoud meestal uitermate relevant en geschikt om overal ter wereld een diepgaande reflectie op gang te brengen.

Op 28 januari 2025, het feest van de heilige Thomas van Aquino, publiceerden twee Romeinse dicasteries een aantal denkspistes over *artificiële intelligentie*¹. In *Golfslag* legde ik al uit wat met die term bedoeld wordt en hoe je best omgaat met de metaforen die gebruikt worden om erover te rapporteren². Wie niet met het onderwerp vertrouwd is, doet er goed aan eerst dit of een ander inleidend artikel te lezen. Ik beperk mij hier tot een (hopelijk) meer toegankelijke weergave van de inhoud van het document in het kader van de recente publieke discussie over artificiële intelligentie (vanaf nu weergegeven als AI).

Minerva

In Vlaanderen denkt men nogal gemakkelijk dat Romeinse curie synoniem is met navelstaarderij. Toegegeven, wanneer het over binnenkerkelijke thema's gaat, krijg je in Rome af en toe te doen met mensen die niet verder zien dan hun neus lang is. Met buitenkerkelijke thema's is het over het algemeen anders gesteld. De openheid van de dicasteries die ermee bezig zijn is voor de meeste commentatoren een aangename verrassing. Be-

¹ DICASTERO PER LA DOTTRINA DELLA FEDE en DICASTERO PER LA CULTURA E L'EDUCAZIONE, *Antiqua et Nova*. Nota sul rapporto tra intelligenza artificiale et intelligenza umana. Op de website van het Vaticaan is de tekst makkelijk te vinden bij de twee dicasteries: klik curia romana, dicasterio dottrina della fede, documenti. Er kan uit verschillende talen gekozen worden, het Nederlands is daar nog niet bij, dat komt allicht nog.

² Eric MANHAEGHE, "Artificiële intelligentie. Begrijp je wel waarover je praat?," in *Golfslag*, n°3, 2023, p. 193-203.

drijfsleiders hebben dat al langer gemerkt. Aartsbisschop Paul Tighe, secretaris van het dicasterie voor cultuur en opvoeding, en één van de vier ondertekenaars van het document, wijst daarom op de rol van de Minerva dialooggroep³. Hij bestaat uit technologie experts (wetenschappers, ingenieurs, bedrijfsleiders, juristen, filosofen) en vertegenwoordigers van de Kerk (curiemedewerkers en theologen). Samen willen zij hun medemens meer en meer bewust maken van de sociale en culturele invloed van de digitale technologie, met name AI, op de maatschappij in al haar geledingen.

De leden van deze groep zijn niet alleen uiterst bekwaam in hun domein, zij bekleden ook leidende functies in bedrijven zoals Meta, Google en Microsoft. Zij zijn het die contact gezocht hebben met de wereldleiding van de Kerk omdat ze in de uitoefening van hun functie gemerkt hebben hoe AI ontspoord wanneer er nergens een moreel kompas voorhanden is. De gesprekken zijn nu al een tiental jaren aan de gang en het document *Oud en nieuw* is er in zekere zin de vrucht van. Niet dat de AI-experten het zouden geschreven hebben, dat deden de curiemedewerkers van beide dicasteries. De inhoud, de presentatie, de methode en het taalgebruik zijn ontegensprekelijk van Vaticaanse signatuur! De verantwoordelijkheid ligt bijgevolg uitsluitend bij de ondertekenaars, de leiders van beide dicasteries, maar zij hebben wel geluisterd naar wie dagelijks met AI bezig zijn en manifest een en ander opgestoken.

Onderscheiding

Het document vertrekt van Matteüs 13, 52: “Zo lijkt iedere schriftgeleerde die leerling in het koninkrijk van de hemel is geworden op een huismeester die uit zijn voorraadkamer nieuwe en oude dingen tevoorschijn haalt.” Matteüs hoopt dat

³ Zie Paddy AGNEW, “Working with the tech titans”, in *The Tablet*, 8 februari 2025, p. 10-11.

hijzelf op die manier bij zijn lezers kan overkomen. Als iemand die vanuit zijn hechte band met de Schrift het Rijk Gods verwelkomt heeft en verantwoordelijke (huismeester) geworden is van een gemeenschap. Thuis in beide werelden, helpt hij zijn broeders en zusters hun weg vinden in hun nieuwe omgeving. Oud en nieuw zijn waardevol en het komt erop aan om het beste uit beide aan bod te laten komen. Precies wat het document over de Kerk en AI wil doen.

Er wordt veel aandacht besteed aan de natuurlijke intelligentie die hier menselijke intelligentie genoemd wordt. Zij is een essentieel deel van de metafoor die de mens als beeld van God naar voren brengt en wekt de indruk dat de mens in zijn doen en laten een beetje op God lijkt. Immers, man en vrouw tillen samen de schepping op een hoger niveau. Daarop volgt een korte uitweiding over de strekking die AI ziet als een imitatie van de menselijke intelligentie, gevolgd door de vaststelling dat wat AI als verwezenlijkingen tentoon spreidt op mensen zulk een grote indruk maakt dat ze niet goed meer weten wie zij zelf zijn en welke hun rol is in de wereld. Vandaar dus het document *Oud en nieuw* dat het onderscheidingsproces kan begeleiden van wie geroepen en gevormd zijn om het geloof aan anderen door te geven. Enkele alinea's over de verschillende types AI sluiten de inleiding af⁴. Belangrijk is dat men altijd voor ogen houdt dat *metaforen naar de werkelijkheid verwijzen maar die nooit zelf zijn* en dat het in AI altijd om wiskundige modellen gaat die input zoeken, opnemen, verwerken en als output opnieuw weergeven. Af en toe slaagt een systeem erin om op een verbazingwekkende wijze functionele taken snel tot een verbluffend goed einde te brengen. Dan is de verleiding groot om te zeggen dat het systeem "bijzonder slim" is terwijl dat niet het geval is. Het gaat gewoon om input en output.

⁴ Wie niet met AI vertrouwd is, doet er goed aan om het al vermelde artikel in *Golfslag* te raadplegen. Wil je gaarne een zo volledig mogelijk overzicht, klik dan het artikel "Artificial General Intelligence" van *Wikipedia* aan.

Intelligentie

Intelligentie wordt in het document breed opgevat. Cartesiaans is de benadering zeker niet. Eerder Bijbel-theologisch en enigszins poëtisch, met een vleugje *flou artistique*. Zo wordt gesteld dat het intellect alles te maken heeft met het intuïtief aanvoelen van de waarheid. Intelligent is hij of zij die in staat is om die als het ware te plukken. Het gaat dus niet om een activiteit van de geest die niets met de materie zou te maken hebben. De mens is geen wezen dat samengesteld is uit op zich staande onafhankelijke componenten. Man en vrouw moeten gezien worden als één geheel binnen een netwerk van relaties. De band met God is natuurlijk fundamenteel en zorgt ervoor dat de fysieke persoon die aan alle wetten van de natuur beantwoordt, tegelijk een spiritueel wezen is met een grote openheid voor het transcendente. Opgenomen in de scheppende liefde van de Drie-eenheid heeft de mens deel aan het licht van Gods Geest.

De auteurs onderstrepen sterk de noodzaak van de band met de waarheid en *definiëren de menselijke intelligentie als de gave van God die toelaat om te vatten wat waar is en wat niet*. Creativiteit en vrijheid laten mensen toe om er goed gebruik van te maken en zo te groeien in hun gelijkenis met de Schepper. De ontwikkeling van de eigen mogelijkheden dankzij wetenschap en techniek worden in dat kader gesitueerd. Maar ook de poëzie en de liefde zijn vaste bestanddelen van de menselijke intelligentie. Vandaar de openheid voor diepere existentiële vragen en de goddelijke initiatieven bedoeld om het nadenken erover te begeleiden.

Na deze korte evocatie van de kerkelijke visie op de menselijke intelligentie als gave Gods (13-29)⁵, worden enkele kenmerken van de huidige AI-systemen opgesomd (30-35). Zij voeren vooral taken uit binnen een logisch-mathematische omgeving,

⁵ De cijfers tussen haakjes verwijzen naar de genummerde alinea's in de tekst.

wat hen toelaat om redeneringen te simuleren, niet om zelf lichamelijke of spirituele ervaringen op te doen en die dan persoonlijk te verwerken. Met AI kunnen elementen, nuttig voor onderscheiding, bijeen gebracht worden, maar dat is niet voldoende om uiteindelijk te beslissen. De banden met andere mensen en met God spelen daarbij een belangrijke rol en die heeft AI niet. *AI is het product van menselijke intelligentie, niet de intelligentie zelf.* Dat moet men altijd voor ogen houden. Laat je dus niet misleiden door mooie metaforen.

Verantwoordelijkheid

Een correct begrip van AI is van groot belang voor de ethische benadering ervan (36-48). Hoe plaats je deze technologie binnen het plan van God? Gewoon als een vrucht van de samenwerking van mens en God met het oog op de vervolmaking van de zichtbare schepping. Alles wat daartoe bijdraagt wordt in dankbaarheid verwelkomd. Wetenschapsmensen en professionele AI-ontwerpers en -gebruikers merken op dat de systemen eveneens kunnen gebruikt worden om schade toe te brengen en zij dringen aan op een ethisch debat. Dat zou moeten leiden tot een vrij ruime consensus over de te volgen weg. De auteurs van het document onderstrepen dat *de Kerk de morele verantwoordelijkheid altijd bij de mens legt.* Die gaat samen met zijn verheven roeping en waardigheid. Machines dragen geen verantwoordelijkheid, maar ze weerspiegelen wel de visie en de intentie van wie ze ontworpen heeft. Wie beweert dat AI-systemen gewoon hun eigen weg gaan bedriegt zichzelf en de anderen, de eindverantwoordelijkheid ligt altijd bij de menselijke intelligentie.

Op die manier wordt een eerste belangrijk criterium van onderscheiding aangegeven: *de AI-systemen die volgens de Kerk welkom zijn, ondersteunen en bevorderen de menselijke waardigheid.* Dat is makkelijker gezegd dan gedaan! Vandaar de noodzaak van een degelijke regelgeving die de aansprakelijkheid van alle actoren duidelijk omschrijft. De opdrachten die aan de systemen ge-

ven worden en de objectieven die men ermee wil bereiken, moeten eveneens transparant (zonder veel poespas verifieerbaar) zijn. Enkel zo kan men nagaan of de menselijke waardigheid gerespecteerd wordt. Het spreekt voor zich dat bij een dergelijke regelgeving ook een luik voor de gebruiker thuishoort. *AI is van harte welkom in de mate waarin ze mensen toelaat om nog beter zorg te dragen voor elkaar en de schepping.*

Maatschappij

Veruit het grootste gedeelte van het document (49-107) bestaat uit een lange reeks voorbeelden die illustreren hoe de naar voren gebrachte argumenten mogelijk van toepassing zouden kunnen zijn. Op het eerste gezicht een merkwaardige manier om een betoog op te bouwen, maar te verantwoorden omdat in het domein van AI alles nieuw is en niets eenvoudig, zeker voor mensen met een kerkelijke achtergrond. De onderzoeker komt bovendien voortdurend voor verrassingen te staan en wordt er zich gaandeweg van bewust dat niets is wat het lijkt. Exhaustief is de lijst uiteraard niet, de auteurs hopen gewoon dat ze nuttig zal zijn voor wie het debat wenst aan te gaan.

Logisch dat maatschappelijke vraagstukken (50-55) eerst aan bod komen. Niemand zal ontkennen dat AI een enorme bijdrage kan leveren tot de ontwikkeling van de mens. De begrijpelijke verwachting echter dat ze ook nogal wat ongelijkheden uit de wereld zal helpen, lijkt ongefundeerd⁶. Manipulatie door grote technologiebedrijven zal niet te vermijden zijn en vraagt om afdwingbare regelgeving. Over de verhouding tussen auto-

⁶ Zie "Ascension, for some. Many hope AI will be a great equalizer. Instead it looks likely to widen social divides," in *The Economist*, 15 februari 2025, p. 57-59. Recente studies tonen aan dat wie voldoende met AI vertrouwd is om er in sommige gevallen gebruik van te maken er inderdaad zijn voordeel mee doet. Maar wie er echt goed mee om kan (creatief en met onderscheiding), haalt er nog veel meer uit. Zo neemt de ongelijkheid toe...

nomie en verantwoordelijkheid moet ook goed nagedacht worden, wil men er zeker van zijn dat AI aangewend wordt ten voordele van de maatschappij.

De persoonlijke relaties tussen mensen worden eveneens door AI beïnvloed (56-63). Aan de spontane ontmoetingen met anderen, al dan niet in vergaderingen of vieringen, worden nu de digitale contacten toegevoegd. Zij laten mensen toe om samen in dialoog op zoek te gaan naar de waarheid. Er werd al aangegeven dat vooral door de generatieve AI soms verbazingwekkende vormen van assistentie tot stand gebracht worden. *De auteurs onderstrepen dat die hulp verschilt van de inbreng van de menselijke intelligentie en dat dit duidelijk moet zijn in het taalgebruik.* Dus geen systemen die diep moeten “nadenken” of gaan “hallucineren”. Zo kan vermeden worden dat jongeren opgroeien in de overtuiging dat de AI systemen die ze gebruiken empathie betonen. In werkelijkheid kunnen ze die enkel simuleren en het is moeilijk om er achter te komen welk objectief hun makers ermee beogen: jongeren bevestigen of ze integendeel om de tuin leiden. Vandaar het belang om fysieke ontmoetingen naar waarde te schatten en te blijven koesteren.

AI schept onverwachte mogelijkheden voor de economie en de wereld van de arbeid (64-70). Heel wat zware en ontmenselijkende taken worden door machines overgenomen. Repetitief en uiterst vervelend opzoekingswerk, kan eveneens beter gedaan worden door AI-systemen. Daarbij wordt nogal eens vergeten dat wie vroeger dat soort werk deed, nu niet meer in staat is de nieuwe ontwikkelingen te volgen en op straat komt te staan. Ook wie wel mee kan, botst snel op de eigen grenzen omdat hij of zij, sterk onder de indruk van de AI-systemen, gaat twijfelen aan eigen kunnen en waarde. Over dit soort toestanden dient dieper nagedacht te worden. Wie ermee geconfronteerd worden moeten op voldoende ondersteuning kunnen rekenen, wil men niet te maken krijgen met grote groepen mensen die zich verworpen voelen en op wraak zinnen. De theorie is duidelijk: *de technologie gebruiken om de waardigheid en het welzijn van men-*

sen te verhogen en zich zeker nooit laten verleiden om mensen tot slaven van de technologie te degraderen. De praktijk zal een stuk complexer zijn. Iets waarover de internationale gemeenschap moet waken!

Persoon

AI wordt al jaren met succes aangewend in de geneeskunde en het ziet er naar uit dat het beste nog moet komen (71-76). Daar kan men alleen blij om zijn. Die successen mogen echter het belang van de fysieke band tussen zieken en de zorgverleners niet doen vergeten. Geen enkel AI-systeem kan die vervangen, al zal het soms aangewezen zijn om er gebruik van te maken om bepaalde vormen van eenzaamheid te bestrijden. Zeker wanneer er belangrijke beslissingen moeten genomen worden, is het noodzakelijk om in een fysieke ontmoeting te overleggen en tot een gezamenlijk besluit te komen. *Verantwoordelijkheid wordt door mensen gedragen en kan niet doorgeschoven worden naar een machine!*

Jongeren zijn vertrouwd met alles wat digitaal is en de opvoeding maakt gretig gebruik van de mogelijkheden die door AI geboden worden (77-89). *De auteurs onderstrepen dat elke vorm van opvoeding staat of valt met het wederzijds vertrouwen tussen de jongeren en hun begeleiders.* Het gaat hier om de vorming en de ontwikkeling van de menselijke intelligentie! Leren redeneren, observeren, informatie verzamelen, overleggen met anderen en *samen op zoek gaan naar de waarheid.* Dit laatste staat centraal en veronderstelt vrijheid en kritische ingesteldheid. Vandaag kan je niet zonder om een eenvoudig bericht te interpreteren. Gezien de complexiteit van de taak, is het aangewezen om beroep te doen op de *katholieke universiteiten.* De Kerk hoopt dat zij zich zullen ontwikkelen tot *laboratoria van de hoop* die jongeren opleiden om zich zonder angst te begeven in een wereld waarin de leugen evenveel, zo niet meer rechten heeft dan de waarheid. Geleid door authentieke menselijke intelligentie, ver-

trouwd met de artificiële variant, kunnen zij manipulaties en leugens ontmaskeren en het vertrouwen tussen mensen herstellen en laten groeien. De jongeren die nu aan deze universiteiten studeren zullen later de definitieve regelgeving voor AI moeten uitwerken en afdwingen. Alleen zo zal het in de toekomst mogelijk zijn om een gelukkig leven te leiden en een eigen weg te bewandelen in een wereld waarin het toegelaten is om alles in twijfel te trekken teneinde er enkele begunstigden hun voordeel mee te laten doen ten koste van alle anderen.

Evenwicht

Het valt op dat uitgerekend de voorstanders van autoritaire en extreme regimes moord en brand schreeuwen als ze het woord regelgeving horen uitspreken in de context van AI. Ze doen dat in naam van de privacy waaraan ze binnen het eigen systeem geen enkele waarde hechten. De auteurs van de tekst dringen daarom opnieuw aan op een sereen debat (90-94). Allen hebben recht op privacy en een goede reputatie. Een constante controle van alles en iedereen is onaanvaardbaar omdat ze de fundamentele waardigheid van de mens aantast. Tezelfdertijd moet erover gewaakt worden dat de vrijheid niet misbruikt wordt om anderen te bedriegen, financieel uit te buiten of zelfs geheel afhankelijk te maken van gewiekste manipulators. Er moet dus, in overleg met alle betrokkenen, gezocht worden naar *een evenwicht tussen persoonlijke vrijheid en maatschappelijke controle*. Deze laatste wordt door erkende instanties uitgeoefend om transparantie te verzekeren en overtreders ter verantwoording te roepen en eventueel te bestraffen.

Een gelijkaardige oefening moet ervoor zorgen dat AI de verhouding tussen mens en natuur ten goede komt (95-97). Denk hierbij aan weersvoorspellingen, het voorzien van aard- en zeebevingen, het tijdig ontdekken van de voortekenen van vulkaanuitbarstingen, enz. Ook in de landbouw en het waterbeheer bewijst AI al zeer gewaardeerde diensten. Men moet na-

tuurlijk het energieverbruik in het oog houden want vooral de LLMs⁷ en de gegevensbanken zijn grote slokken van elektriciteit.

Vrede

Het laatste voorbeeld dat aangehaald wordt, oorlog, is zowat het enige waar AI volgens de auteurs weinig of niet ten goede kan aangewend worden (98-103). Voor de vrede kan ze wel nuttig zijn, en die krijgt in het document een brede invulling. Het gaat om veel meer dan het doen ophouden van oorlog en het vermijden van conflicten tussen tegengestelde partijen. *Vrede bestaat in het verzekeren van een goed leven voor iedereen.* Dat veronderstelt een vlotte communicatie, een diep respect voor de eigenheid en de waardigheid van personen en volkeren en een duurzaam in praktijk brengen van de solidariteit. Dat AI hierbij kan helpen werd al voldoende aangetoond. Ze kan eveneens ingezet worden om degelijke geopolitieke analyses te maken.

Een rechtstreeks gebruik als onderdeel van oorlogswapens blijft problematisch, want zo goed als niet te verzoenen met de dienst aan de menselijke waardigheid. Vandaar *een pleidooi om alle met AI uitgeruste wapens te verbieden.* Een ver perspectief, want wie er enigszins toe in staat is, doet vandaag alles wat mogelijk is om dat soort wapens te produceren of te verwerven. Dat dit met het hart van de mens van doen heeft, hoeft geen betoog. Een goede reden om terug te komen op de verhouding van de mens met God (104-107).

Wijsheid

Bij wijze van eindreflectie herneemt het document de voornaamste inzichten die naar voren gebracht werden als elemen-

⁷ *Large Language Models* of brede taalmodellen, zie het eerder vermelde inleidend artikel in *Golfslag*, p. 191 en 196-197.

ten van een fundamentele wijsheid die de gelovige toelaat om rustig en kritisch de dialoog met de wereld aan te gaan (108-117). Het bewustzijn dat met de toename van de mogelijkheden van de mens ook zijn verantwoordelijkheid groter wordt, is essentieel. Uiteindelijk moet altijd dezelfde vraag gesteld worden: wordt de mens hier beter van? Het antwoord veronderstelt dat men in staat is om in elke concrete situatie de waarde van de bijdrage van AI correct in te schatten. Vandaar de noodzaak om die te evalueren binnen de ruimere context van de menselijke intelligentie waarvan ze een product is.

De kritische gelovige benadert AI vanuit een spiritueel standpunt. Vooral de ontwerpers en gebruikers die om een reflectie vroegen, zijn op zoek naar een manier om al *hun verspreide kennis een plaats te geven in een groter geheel*. Beslissingen en de gevolgen die eruit voortvloeien, willen ze zo evalueren dat ze er zelf als mens en gelovige mee kunnen leven. Een eenvoudig antwoord bestaat er niet, maar het document schetst enkele richtingaanwijzers die toelaten om *na te gaan of de liefde tot allen gediend dan wel gedwarsboemd wordt*. Daarmee moeten we het voorlopig doen...

Parijs

Ik begon in Rome en eindig in Parijs. Het document *Oud en nieuw* werd op 28 januari 2025 in de eeuwige stad gepubliceerd en ongeveer twee weken later, van 10 tot 11 februari, had te Parijs een topoverleg plaats over wat er allemaal kan en moet gedaan worden in verband met AI (*Sommet pour l'Action sur l'Intelligence Artificielle*). Paus Franciscus stuurde een boodschap aan President Emmanuel Macron en Aartsbisschop Paul Tighe nam aan de werkzaamheden deel. *In dit debat op hoog niveau neemt de leiding van de wereldkerk dus een eigen positie in*. Paus Franciscus vertolkt er vooral de stem van wie er niet echt toe doen in de wereld en hamert voortdurend op de inbreng van het hart dat dreigt bedolven te worden door een lawine algo-

ritmen. Franse filosofen zoals Blaise Pascal en Jacques Maritain worden daarbij tactisch naar voren geschoven als bronnen van inspiratie. Volgens Maritain is de liefde immers veel meer waard is dan de intelligentie.

Voorals de Engelstalige pers is zeer sceptisch over het resultaat van een dergelijk topperleg: er wordt niets afgesproken, niets gepland. Dat is waar, maar dit soort ontmoetingen zijn op de eerste plaats gelegenheden om elkaar beter te leren kennen, bezorgdheden te delen en uit te wisselen over kansen en hindernissen. Beleidsbijeenkomsten houden daar dan rekening mee en werken de concrete planning uit, iets waar de meer filosofisch georiënteerde Fransen inderdaad minder snel toe komen. Een diversiteit die ook in de programmering van AI toepassingen te merken valt.

Naast de menselijke en ethische dimensie gaat het bij een topperleg ook altijd over de technologische vernieuwing, de concurrentie, de eigen positie in de wereldmarkt. Amerika gaat er nog altijd van uit dat het de ongeslagen nummer één is. Vanuit een formeel oogpunt is dat verdedigbaar, maar er zijn duidelijk kapers op de kust. Denk aan China met DeepSeek, bijna even goed als ChatGPT, maar tien keer goedkoper. Amerika beschikt nog over troeven, met name de productie van uiterst gesofisticeerde chips en de inzet van toptalent. Het is die echter snel aan het verliezen omwille van de obsessie van de MAGA-ideologen om alles wat een vroegere administratie tot stand gebracht heeft, met de grond gelijk te maken. Dan is er Europa waarvan men gaarne gelooft dat het hopeloos achterop hinkt. De eerste van de klas is het zeker nog niet, maar het heeft beloftevolle eigen projecten lopen zoals OpenEuroLLM waaraan een twintigtal gerenommeerde onderzoeksinstituten deelnemen. Zij houden rekening met de Europese regelgeving, nu een handicap, later waarschijnlijk een grote troef. Een boeiende wereld dus waarin we als Kerk zeker aanwezig moeten blijven.